

**SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA**  
**Pf.II.21.217/2016/ 6.szám**

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Ádám Attila) által képviselt alperes ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása és elszámolás iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. június 28. napján kelt 11.P.21.856/2015/16. számú ítélete ellen a felperes 17. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

**í t é l e t e t:**

Az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal a pontosítással, hogy a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 264 442 (kettőszázhatvannégyezer-négy száznegyvenkettő) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50 000 (ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 243 752 (kettőszáznegyvenháromezer-hétszázötvenkettő) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

**I n d o k o l á s**

A peres felek 2007. július 17. napján **(lízingszerződés száma)**. számon pénzügyi lízingszerződést kötöttek a Chevrolet Aveo 1,2 típusú **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjárműre. Az első lízingdíjat 209 100 Ft-ban, a hitelminősítési díjat 45 900 Ft-ban, a havonta 120 hónapon át fizetendő lízingdíjak összegét 33 894 Ft-ban, az összes lízingdíjat 4 276 380 Ft-ban, az ún. mértékadó devizanemet CHF-ben, az elszámolási módot (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) fix deviza konstrukcióban határozták meg.

A szerződés részét képezte az alperes gépjármű lízing tevékenységre vonatkozó **(üzletszabályzat jelölése)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.1. pont: „A lízingszerződés: A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. hatálya alá tartozó olyan pénzügyi lízingszerződés, amellyel a futamidő lejártakor a Lízingbevevő a lízingszerződésben foglalt kötelezettségeinek maradéktalan teljesítésével a dolog tulajdonjogát megszerzi.”
- I.7. pont: „Fix deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a lízingbevevővel, a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény.”
- I.9. pont: „Tulajdonjog: A lízingtárgy tulajdonosa - a tulajdonjog átszállásáig - a Lízingbeadó.”
- I.12. pont: „Mértékadó devizanem: Az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanem.”
- I.17. pont: „Árfolyam: A Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek

számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam."

- I.18. pont: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejötte napján."

- I.19. pont: „Rendkívüli árfolyam esemény: Rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű, (25 %-ot meghaladó) növekedése, a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által fogantatosított rendkívüli intézkedés (pl.: intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."

- I.20. pont: „Kamatváltozás:

b.) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamat különbség:

c.) Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1)."

- I. 23. pont: „Hirdetmény: Ahol a jelen üzletszabályzat Hirdetményre vonatkozik, ott mindenkor a hirdetmény alkalmazásának időpontjában hatályos Hirdetményt kell érteni."

- II.7. pont: Amennyiben a Lízingbevevő a lízingszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Lízingbeadó köteles a lízingtárgy törzskönyvét és a tulajdonjog átrírásához szükséges nyilatkozatot kiadni."

- III.1.f.) pont: „A Lízingbevevő fizetési kötelezettségei: A Lízingbevevő köteles a Lízingbeadó székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket - azok felmerülése esetén - megtéríteni. A Lízingbeadó a költségeket az azok felmerülésekor hatályos hirdetmény szerint jogosult megállapítani."

Az Üsz. VI.4. pontjai a lízingszerződés lízingbeadó általi azonnali hatályú felmondásának szabályait rögzítik, míg a VIII. fejezet a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazza. A VIII.4. pont szerint rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a lízingbeadó jogosult az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a lízingszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

Az alperes 2015. évben négy alkalommal szólította fel a felperest az általa nyilvántartott tartozás kiegyenlítésére, amely felszólításoknak a felperes nem tett eleget.

Az alperes 2015. április 26. napján a 2014. évi XL. tv. szerinti elszámolást elkészítette. Ennek eredményeként 166 169 Ft-ban jelölte meg a tisztességtelenül felszámított összeget. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

Az alperes a szerződést 2015. június 8. napján 2015. július 1. napjára felmondta arra alapítottn, hogy a felperes többszöri felszólítás ellenére sem a szerződésben megjelölt határidőre, sem pedig a figyelmeztető levélben megjelölt póthatáridőre nem teljesítette fizetési kötelezettségeit. Rögzítette - jogcímenként megjelölve - a felmondás napjáig esedékessé vált meg nem fizetett tartozás összegét, összesen 304 862 Ft-ban, és a szerződés megszűnésének napjával esedékessé váló tartozás összegét 2 346 906 Ft-ban.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 1 460 462 Ft megfizetésére és a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének, valamint a tulajdonjog átruházásához szükséges hozzájáruló nyilatkozatnak a kiadására. Keresetét arra alapította, hogy „tisztességtelen a szerződést felmondó okirat", mert érvénytelenek az egyedi szerződés „Fizetési kötelezettségek" rovatában feltüntetett, valamint az Üsz. I.18., I.20.b., c., VI.4.

és VIII.4. pontjában foglalt szerződési feltételek. Hivatkozása szerint az árfolyamkockázat viselésére nem köteles az erre vonatkozó tájékoztatás hiányában. Kifejtette, az alperes az Üsz. VIII.4. pontjában írt rendelkezés érvénytelensége folytán az árfolyamváltozást nem terhelhette volna ki, ezért a szerződés felmondásának időpontjában a követelt összegű túlfizetése volt. Előadta továbbá, az alperes érvénytelen rendelkezések alapján terhelte ki szerződéskezelési díjat és egyéb ügyviteli költséget.

Álláspontja szerint az Üsz. III.1.f. pontja alapján kiterhelt költségek visszajárnak részére, az I.19. pontban foglaltakra figyelemmel pedig az árfolyamváltozás legfeljebb 25 % mértékig terhelte.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, a felek között változó kamatozású deviza alapú szerződés jött létre, a szerződés részét képező üzletszabályzatban a felperes vállalta a hirdetmény szerinti költségek teljesítését, és a VIII.1. pont alapján az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget. Kiemelte, az egyedi szerződés „Fizetési kötelezettségek” megjelölésű pontja nem minősül általános szerződési feltételnek. Érvelése szerint a törzskönyv kiadására nem köteles, mivel a futamidő nem járt le, és a felperes a szerződésből eredő fizetési kötelezettségét nem teljesítette. Előadta, a szerződés felmondására az Üsz. helyébe lépő PLAGd/2009.08.01. számú üzletszabályzat VII.4.a., b. pontja alapján került sor, mert a felperesnek öthavi lejárt tartozása volt, amelyet felszólítás ellenére nem teljesített, ez pedig olyan súlyos szerződésszegés, amelyre tekintettel jogszerűen mondta fel a szerződést.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 70 000 Ft perköltséget, valamint az államnak 123 630 Ft le nem rótt eljárási illetéket. Határozatának indoklásában megállapította, hogy a peres felek deviza alapú lízingszerződést kötöttek. Az egyes szerződési feltételek érvénytelenségének vizsgálata kapcsán rámutatott, az egyedi szerződés „Fizetési kötelezettségek” megjelölésű pontjának felperes által sérelmezett rendelkezései a főszolgáltatást megállapító rendelkezések, amelyre a perben alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 209. § (4) bekezdése alapján a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem vonatkoznak, a „mértékadó devizanem: CHF” szerződési kitétel pedig annak kifejezésre juttatása, hogy a felek deviza alapú szerződést kötöttek, amely konstrukció nem ütközik jogszabályba.

Kiemelte, az Üsz. I.18. és I.20.b. pontján alapuló árfolyamrész alkalmazására vonatkozó rendelkezések érvénytelenségét az ún. DH1 tv. 3. §-a megállapította, az ebből adódó jogsérelem az elszámolási törvénnyel orvoslásra került, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, így e körben a felperes keresetösszege joggal nem rendelkezik.

Rámutatott, a perbeli szerződés részét képező Üsz.III.1.f. és VIII.4. pontjában foglalt szerződési feltételek nem képezték a felperes által hivatkozott közérdekű per tárgyát. Megállapította ugyanakkor, hogy egy - az alperes által alkalmazott - másik üzletszabályzat perbeliekkel azonos szövegezésű és tartalmú rendelkezéseinek a tisztességtelenségét a bíróság valóban jogerősen megállapította, ezért megalapozottnak találta a perbeli szerződési feltételek érvénytelenségére vonatkozó felperesi hivatkozást. Utalt arra, a felperes e rendelkezések érvénytelenségére a felmondás jogellenességének indokaként hivatkozott, ezért az ítélet rendelkező részében az érvénytelenség megállapítására nem kerülhetett sor.

Az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos felperesi álláspontot illetően hangsúlyozta, a perbeli szerződés nem tartozik a Hpt. 203. § (6) bekezdésének hatálya alá, így az ott rögzítettek szerinti kockázatteltérési kötelezettsége nem terhelte az alperest. Mindemellett megítélése szerint az egyedi szerződésnek a mértékadó devizanemre és az árfolyam- és kamatváltozásból eredő fizetési kötelezettség elszámolásának módjaként megjelölt fix deviza konstrukcióra vonatkozó rendelkezéséből, valamint az Üsz. I.7., I.12., I.17., I.18., I.20.b., c., d. pontjaiban és a VIII. fejezetében foglaltakból a kellően figyelmes, megfelelő körültekintéssel eljáró fogyasztó számára

felismerhető volt, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár, az a felperest terheli, és hogy annak nincs korlátja.

Arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szerződéskötéskor hatályos Üsz. helyébe az alperes által hivatkozott PLAGd/2009.08.01. számú üzletszabályzat lépett. Mivel a felmondásra ezen üzletszabályzat VII.4.a. és b. pontjai alapján került sor, nem vizsgálta az Üsz. VI.4. pontjában szereplő feltételek érvénytelenségét, a felmondás alapjául szolgáló üzletszabályzati pontok érvénytelenségének vizsgálatát pedig azzal az indokkal mellőzte, hogy azok érvénytelenségének megállapítására a kereset nem terjedt ki.

Rámutatott, az 1959-es Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében az általános, illetve az egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel minősülhet tisztességtelennek, és miután a felmondás nem tekinthető szerződési feltételnek, annak tisztességtelensége nem, csupán jogszerűsége vizsgálható. Kiemelte, a felmondás jogszerűtlenségének a jogkövetkezménye, hogy a fél a szerződést az eredeti feltételek szerint teljesíti. E jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozó joghatályos kérelem azonban a perben előterjesztésre nem került, ezért érdemben nem vizsgálta a felmondás jogszerűtlenségére való hivatkozást.

Megjegyezte ugyanakkor, hogy a törvényi elszámolás a felek között megtörtént, az felülvizsgálatnak minősül, ezért a felperes a felülvizsgálattal érintett időszak számadatait a DH2 tv. 37/A. § (1) bekezdése értelmében nem vitathatja. Az alperes által csatolt számlaforgalmi kimutatásból megállapította, hogy a felperes az elszámolási időszakot követően több hónapos késedelembe esett, 2015. február 5. napjától pedig nem teljesített. Utalt arra is, hogy a lízingszerződés lízingbeadó általi felmondását megalapozó szerződési feltétel érvénytelensége önmagában a felmondást nem teszi jogellenessé, ha az a jogszabályban rögzített feltételeknek megfelel.

Rámutatott, miután a felperes fizetési kötelezettségét nem teljesítette, az alperes a törzskönyv kiadására nem kötelezhető.

Az ítélet ellen benyújtott fellebbezésében a felperes kérte annak részbeni megváltoztatásával elsődlegesen 100 000 Ft megfizetésére, és a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására kötelezni az alperest. Kérte továbbá, a bíróság állapítsa meg az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF”, az Üsz. I.18., az I.20.b., c., VI.4. és VIII.4. pontjának tisztességtelenségét, valamint a szerződést felmondó okirat jogszabályba ütközését. Másodlagos fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Érvelése szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 213.§ (1) bekezdésében írtakat, mert nem bírálta el az Üsz. VIII.4., III.1.f., és VI.4. pontja érvénytelenségének és a „felmondó okirat” jogszerűtlenségének megállapítására irányuló keresetét, a VIII.4. és a III.1.f. pont érvénytelenségére csak az ítélet indokolása tartalmaz megállapítást. Hangsúlyozta, hogy kereseti kérelmét nem a szerződés érvénytelenségére, hanem arra alapította, hogy az alperes a felmondásban nem jelölte meg a lejárt tartozás összegét, ennek hiánya miatt az 1959-es Ptk. 302. § b) pontja alapján az alperes esett késedelembe, ez pedig a 303. § (3) bekezdése alapján a felperesi késedelmet kizárja. Kifejtette továbbá, hogy a felmondás nem felel meg a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv.-ben írt jogszabályi követelményeknek sem. Véleménye szerint ha a felmondás érvénytelen szerződési feltételen alapul, az a felmondást önmagában jogszerűtlenné teszi, az ezzel ellentétes ítéleti megállapítás téves. Kiemelte, az Üsz. VIII.4. és III.1.f. pontjait maga az elsőfokú bíróság is érvénytelennek tekintette, ezért e rendelkezések alapján az alperes költséget és árfolyamváltozást nem terhelhetett volna ki, következésképp az e rendelkezések alapján kiterhelt költség és árfolyamváltozás tekintetében megállapítható a túlfizetése.

Előadta, a törzskönyv kiadása iránti kérelmét az Üsz. II.7. pontjára alapította, e hivatkozás kapcsán az elsőfokú bíróságnak az elszámolást le kellett volna folytatnia, ennek hiányában e kereseti kérelme elbírálatlan maradt.

Változatlan álláspontja szerint az érvényes szerződés alapján is csak a szerződésben rögzített havi 33 894 Ft összegű lízingdíj fizetése terhelte, amely 96 hónap figyelembevételével 2015. VII. 1. napjáig számítottan 3 253 824 Ft fizetési kötelezettséget jelent. Ehhez képest 3 893 068 Ft-ot teljesített, ebből pedig azt a következtetést vonta le, hogy a szerződés 2015. februárban előtörlesztéssel megszűnt. Kiemelte, a DH2 tv. szerint végzett elszámolás alapján 166 069 Ft túlfizetés állapítható meg a javára, ezért iratellenes az ítéletnek az a megállapítása, hogy 2015. február 5-ét követően több hónapon át fizetési késedelemben volt. Állította, az alperes valamennyi felszólító levele tartalmaz árfolyam-különbözetet, holott ennek kiterhelésére az Üsz. VIII.4. pontja alapján nem volt lehetőség.

Hangsúlyozta, a szerződés részleges érvénytelenségére a deviza árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség körében hivatkozott, mert az erre vonatkozó szerződési rendelkezések tisztességtelenek. Megítélése szerint az egyedi szerződés és az üzletszabályzat elsőfokú ítéletben felsorolt rendelkezéseiből az elsőfokú bíróság megállapításával szemben nem következik, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli. Álláspontjának alátámasztására részletesen elemezte valamennyi, az elsőfokú ítéletben megjelölt szerződési feltételt. Utalt továbbá arra, hogy ezek a szerződési rendelkezések általános szerződési feltételeknek minősülnek, és az 1959-es Ptk. 205/B. §-ban írtak teljesülésének hiányában nem váltak a szerződés részévé.

Az árfolyamkockázat viselése körében elfoglalt álláspontjának alátámasztásaként hivatkozott a 2008/48. EK irányelvre, és a III.703/2015.AB. határozatra. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettsége nem áll fenn.

A másodfokú eljárásban előterjesztett előkészítő iratában álláspontját további érvekkel egészítette ki. Hangsúlyozta, a felmondás érvénytelenségének megállapítása kapcsán jogkövetkezmény alkalmazását nem kell kérnie, annak ugyanis az a gyakorlati következménye, hogy a felek jogügylete vagy tovább folytatódik, vagy pedig - mint a perbeli esetben - előtörlesztéssel megszűnik.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, megismételve az elsőfokú eljárásban előadott védekezését.

A fellebbezés alaptalan.

A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. A jelen ügyben a felperes kereseti és fellebbezési kérelme azok megszövegezése alapján formálisan részben megállapításra, részben marasztalásra irányult, tartalmukat tekintve azonban a felperes kérelmei - azok indokait is figyelembe véve - akként értelmezhetők, hogy a felperes a számítása szerint túlfizetésnek minősülő - a másodfokú eljárásban - 100 000 Ft visszafizetése, és a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadása iránti igényt kíván érvényesíteni az alperessel szemben, amely igényének jogalapjaként a felmondás jogszerűtlenségére hivatkozik. A felmondást pedig azért tekinti jogszerűtlennek - egyebek mellett - mert álláspontja szerint nem követett el szerződésszegést, nem volt ugyanis hátraléka, mivel az erre vonatkozó tájékoztatás hiánya illetve nem megfelelő volta miatt tisztességtelenek a szerződés árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget megalapozó rendelkezései, ezért árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség nem terhelte, de ha mégis, úgy azt az alperes a futamidő lejártát megelőzően jogszerűtlenül terhelte ki, továbbá szintén jogszerűtlenül terhelte ki egyéb költségeket, az azok alapjául szolgáló szerződési feltételek érvénytelensége miatt.

Az ítélet tábla mindenekelőtt előrebocsátja - ahogyan azt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította - a jogszabályban vagy szerződésben meghatározott felmondási ok fennállásának

hiányában tett felmondási nyilatkozat nem érvénytelen, hanem jogszerűtlen. A fentiekben kifejtettek szerint a felmondás jogszerűtlenségére a felperes a pénzfizetésre és a törzskönyv kiadására irányuló igényének jogalapjaként illetve indokaként hivatkozott. Kérelme megállapítási keresetként akkor lenne értékelhető, ha arra hivatkozott volna, hogy a felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként a szerződés nem szűnt meg az 1959-es Ptk. 321. § (1) bekezdése alapján, és ezért továbbra is jogosult a szerződés szerint részletekben törleszteni a még fennálló tartozását. A felperesnek azonban ilyen előadása nem volt, amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen állapította meg, a felperes joghatályosan ilyen kérelmet nem terjesztett elő, az alperes marasztalására irányuló igényei jogalapjaként hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint a szerződés alapján őt terhelő fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.

Erre tekintettel csupán megjegyzi az ítéletábra, a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában írt feltételei nem állnak fenn, mivel a felperes nem igazolta, hogy a felmondás jogszerűtlenségének megállapítása jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges. A felperes ugyanis a felmondás jogszerűtlenségére egy, az alperes által vele szemben a felmondással lejárttá tett tartozás megfizetése iránti perben védekezésként hivatkozhat. Abban pedig következetes a bírói gyakorlat, hogy a keresettel szemben védekezésként felhozható igény önálló megállapítási keresetként nem érvényesíthető, mivel ilyen esetben a jogmegóvási szükséglet hiányában nem állnak fenn a megállapítási kereset eljárásjogi feltételei (BDT2009. 2143.I., BH1985. 195).

A fentiekre figyelemmel az ítéletábra a felmondás jogszerűségét a marasztalási kereset jogalapjának megalapozottsága körében vizsgálta, s ennek során a következőket állapította meg.

A felmondás jogszerűtlenségének felperes által megjelölt egyik indoka az, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség nem terheli az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányában, illetve annak nem megfelelő volta miatt. Az ítéletábra az elsőfokú bíróság e körben kifejtett álláspontjával egyetért. Hangsúlyozza, a Kúria a 2/2014. PJE határozatának 1. pontja szerint a deviza alapú szerződés - amely alatt a PJE szerint a pénzügyi lízingszerződés is értendő - azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, érthető.

Az tény, hogy a perbeli esetben külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Amint azonban arra az elsőfokú bíróság is helyesen rámutatott, a Hpt. felperes által hivatkozott 203. §-a alapján az alperesnek ez nem is volt kötelezettsége. A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 203. § (4) bekezdése ugyanis a fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló, illetőleg ingatlanra kötött vételi jogot tartalmazó szerződések esetén írta elő a pénzügyi intézmények számára a kockázatfeltáró tájékoztató készítését és annak az ügyfél általi tudomásulvételét igazoló nyilatkozat féllel történő aláírását. A Hpt. hitelszerződés fogalmát meghatározó 2. számú melléklet I.10.1. pontjából kitűnően azonban - figyelemmel a pénzügyi lízingszerződés definícióját tartalmazó I.XI. pontban foglaltakra is - a Hpt. szabályainak alkalmazása körében a hitelszerződés nem foglalta magában a pénzügyi lízingszerződést, így arra a Hpt. felperes által hivatkozott 203. § (6) és (7) bekezdése nem vonatkozott.

Megjegyzi ugyanakkor az ítéletábra, hogy önmagában a külön kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradása a deviza alapú hitel- illetve kölcsönszerződések esetében sem jelenti feltétlenül az árfolyamváltozás fogyasztóra terheléséről rendelkező általános szerződési feltételek tisztességtelenségét. A külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya csupán annyit jelent, az egyedi

szerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat rendelkezései, és a szerződéskötéskor a pénzügyi intézmény által a fogyasztónak adott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy az észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az esetlegesen bekövetkező árfolyamváltozás miatt a szerződés ténylegesen fennálló kockázata teljes mértékben őt terheli, annak reá nézve kedvezőtlen hatása korlát nélküli, amelynek következménye, hogy akár jelentősen is megnövekedhetnek a fizetési terhei.

Mint ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen hivatkozott, az egyedi szerződésben meghatározott „mértékadó devizanem: CHF” kitétel egyértelműen arra utal, hogy a peres felek nem forint, hanem deviza alapú szerződést kötöttek. Emellett a „deviza alapú finanszírozás (havi fix konstrukció)” kitétel is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi lízingdíjak összege változhat a futamidő során. Ezen túl az Üsz.I.7., 12., 17., 20.b. és c. pontjai, valamint a VIII. fejezet tartalmából, azok együttes értelmezése eredményeként egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, és annak kedvezőtlen irányú változásának terheit kizárólag ő köteles viselni. A felek az egyedi szerződésben meghatározták a mértékadó devizanemet, az üzletszabályzat pedig tartalmazta annak fogalmát, vagyis azt értelmezte (Üsz.I.12.), ezen kívül a mértékadó árfolyam (Üsz.I.18.) és az árfolyamváltozás kiszámítási módja (Üsz.I.20.b. és c. pont) is rögzítésre került. Mindennek az Üsz. I.7. pontjával és a VIII. fejezet rendelkezéseivel, vagyis a fix deviza konstrukciónak a magyarázatával való összevetéséből megállapítható, hogy ha a mértékadó devizanem nem forint - mint a perbeli esetben - a lízingbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik. Mindez arra utal, az árfolyamváltozás maga után vonja a fogyasztó fizetési kötelezettségének változását is. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezése egyértelmű a tekintetben, hogy az a lízingbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal.

Az előbb részletezett rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy az adósnak a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az Üsz. I.19. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, amely világosan tartalmazza, mi minősül rendkívüli árfolyameseménynek, nevezetesen, ha az árfolyam növekedése 25 %-kal meghaladja a mértékadó árfolyamot. Emellett a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezések (Üsz. VIII. fejezet) is egyértelműen leírják, hogy milyen fizetési kötelezettség terheli a felperest az árfolyamváltozással összefüggésben, azt hogyan számolja el az alperes, és hogy a felperesnek milyen módon kell azt megfizetnie.

Az előbbieket szerint megállapítható és világos lehetett a felperes számára, hogy a forint/CHF árfolyamának a felperesre nézve kedvezőtlen irányú változása növelni fogja a fizetési terheit oly módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik, és az egyedi szerződésben megjelölt havi lízingdíjakat a szerződéskötéskor számítottakhoz képest tovább kell fizetnie.

Arra, hogy az Üsz. hivatkozott rendelkezései az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írtak teljesülésének hiányában nem váltak a szerződés részévé, a felperes csak a másodfokú eljárásban hivatkozott, ez pedig olyan új tényelőadás, amelynek érdemi vizsgálatára a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján nem kerülhetett sor. Ezért csupán megjegyzi az ítéletábra: a 2004. évtől a pénzügyi intézményének kölcsön- és hitelkínálatában alkalmazott deviza alapú konstrukció általánossá vált, amit jelez az a körülmény is, hogy a 2014. évi XXXVIII. tv. miniszteri indokolása szerint 2014. nyarán még több mint 500 000 ilyen típusú szerződés létezett. Ez azt jelenti, hogy a perbeli üzletszabályzat felperes által kifogásolt szerződési feltétele megfelelt a pénzpiacra kialakult üzleti

gyakorlatnak, nem tért el a szokásos szerződési gyakorlattól, így külön figyelemfelhívó tájékoztatás és kifejezett felperesi elfogadó nyilatkozat nélkül is a szerződés részévé vált.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013 . 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnővekedhetnek.

A felperes személyes meghallgatása során állította, hogy a szerződés deviza alapúságáról a szerződéskötéskor nem volt szó, („svájci frankról nem volt szó, csak forintról”). Állította, hogy az üzletszabályzatot elolvasta, ennek ellenére a szerződés tartalmát illetően kételye nem merült fel, az alperes képviselőjének kérdést nem tett fel. Azt ugyanakkor maga sem állította, hogy az alperes képviselőjétől a szerződés rendelkezéseiből kiolvasható tartalommal ellentétes tájékoztatást kapott az árfolyamkockázat viselésére illetve annak mértékére vonatkozóan. Ilyen körülmények között az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget megalapozó szerződési feltételek tisztességére nem hivatkozhat.

Alapítványul kifogásolta a felperes, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta döntése során az Alkotmánybíróság III/773/2015. számú határozatában és a Kúria 2/2014 Polgári jogegységi határozatában foglaltakat. A III/773/2015. AB határozat tárgya a Kúria 2/2014.PJE határozat rendelkező részének 1. pontja és az ahhoz kapcsolódó indoklás III/1. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés volt, amelyet az Alkotmánybíróság alaptalannak ítélt és elutasított. Ez azt jelenti, a jogvita elbírálása során irányadónak tekintendő a polgári jogegységi határozat, amelyre egyébiránt a felperes fellebbezését maga is alapította. Az elsőfokú bíróság - a fent részletezettek szerint - a jogegységi döntésben foglalt iránymutatás helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit a „hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét. A felperes tehát az irányelv tartalmából téves következtetésre jutott.

A felperes a fentiekben túl az árfolyam-különbözet és az egyéb költségek jogszerűtlen kiterhelésére hivatkozva állította, hogy az alperes jogszerűtlenül mondta fel a szerződést, és hogy „túlfizetése” áll



fenn, az ítéletábra azonban az erre alapított fellebbezést is alaptalannak ítélte a következökre figyelemmel.

A peres felek az árfolyamváltás elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg, amely az Üsz. I.7. pontjának tényállásban írt fogalom-meghatározása szerint azt jelenti, hogy az alperes a felperest terhelő árfolyamváltásból eredő fizetési kötelezettséget a futamidő végén terheli ki. Ez alól teremt kivételt az Üsz. VIII.4. pontja, amely lehetőséget biztosít a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltás kiterhelésére rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően. Helytállóan utalt azonban a felperes arra, hogy a Kúria a Gfv.VII.30.112/2015/5. számú közérdekű perben hozott ítéletében a rendkívüli árfolyamesemény fogalmának perbeli üzletszabályzattal megegyező megszövegezésű pontja érvénytelenségét állapította meg annak nem egyértelmű meghatározására tekintettel. Megalapozottan hivatkozik ennek megfelelően a felperes arra, hogy a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltásból eredő többletfizetési kötelezettség nem volt kiterhelhető. Ha tehát a felperesnek az árfolyamváltás kiterheléséből eredően volt hátraléka a szerződés felmondásakor, úgy a felmondás valóban jogszerűtlen. A fentiekben írtak szerint azonban a jogszerűtlen felmondás jogkövetkezménye, hogy a szerződés nem szűnik meg, és a felperes továbbra is jogosult a még fennálló tartozás részleteiben történő megfizetésére. A felperes e jogkövetkezmény iránt igényt nem érvényesített, s miután a felmondás esetleges jogszerűtlensége - az alábbiakban kifejtendők szerint - nem teszi megalapozottá a felperes pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét, az ítéletábra ebben a kérdésben érdemben nem foglalt állást. Ugyanezen okból nem vizsgálta a felmondás jogszerűtlenségének alátámasztására felhozott egyéb indokok megalapozottságát sem.

Lényeges ugyanis, hogy a fentiekben írtak szerint a felek szerződése érvényes, így a felperes köteles a fizetési kötelezettségeit - köztük az árfolyam-különbözetet - a szerződés rendelkezéseinek megfelelően teljesíteni (1959-es Ptk. 277. § (1) bekezdés). Az, hogy az árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettségét a felperes esetlegesen részben idő előtt teljesítette, nem jelenti azt, hogy tartozatlanul fizetett, illetve hogy azzal az alperes jogalap nélkül gazdagodott. Ez a teljesítése „előtörlesztésként” értékelhető, amelyre pénztartozás esetén az 1959-es Ptk. 292. § (2) bekezdése is lehetőséget biztosít. Mindez alapján tehát az alperes az árfolyamváltás címén mind ez ideig teljesített összeg visszafizetésére nem kötelezhető.

Arra, hogy az alperes érvénytelen szerződési pont (Üsz. III.1.f.) alapján terhelte ki bizonyos költségeket, a felperes csupán arra alapítottan hivatkozott, hogy e költségek felszámítása miatt is túlfizetése volt. Ennek kapcsán azonban egyéb konkrét számszerűsített igényt nem érvényesített. Itt utal az ítéletábra arra, hogy mivel a fentebb kifejtettek szerint a felperes ezen, továbbá az Üsz.VIII.4. pontjában írt szerződési rendelkezés érvénytelenségére a felmondás jogszerűtlensége indokaként hivatkozott, nem mulasztott az elsőfokú bíróság, amikor az e szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására vonatkozó rendelkezést ítéletének rendelkező részében nem tett.

A felperes alapvetően arra hivatkozva állította, hogy a szerződésből eredő fizetési kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette, hogy álláspontja szerint nem terheli az árfolyamváltásból eredő fizetési kötelezettség. Ez a hivatkozása azonban a fentebb részletezettek szerint téves, azaz az árfolyam-különbözet megfizetésére is köteles, így helytálló az alperesnek az a védekezése, miszerint a felperesnek még áll fenn tartozása. A perbeli jogvita elbírálása szempontjából annak nincs jelentősége, hogy ez a tartozás milyen összegű, ezért azt az ítéletábra nem vizsgálta. A tartozás ténye viszont lényeges, mivel az Üsz. I.1. pontja szerint a felperes csak akkor szerzi meg a gépjármű tulajdonjogát és ennek megfelelően az Üsz.II.7. pontja alapján az alperes csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes a lízingszerződésből fakadó valamennyi kötelezettségét teljesítette. Ez

azonban még a felperes álláspontjának elfogadása esetén sem lenne megállapítható. A felperes álláspontja ugyanis az, hogy az egyedi lízingszerződésben megjelölt lízingdíjat kell teljesítenie, mert sem árfolyamváltozás, sem pedig egyéb költség nem terheli. Előadása szerint 3 893 068 Ft-ot teljesített a szerződés alapján, amelyhez hozzászámítandó a felülvizsgált elszámolás alapján jelentkező 166 069 Ft, ami összesen 4 059 137 Ft teljesítést jelent. Az egyedi lízingszerződésben azonban az összes lízingdíj - amely a 209 100 Ft teljesített első lízingdíjat és a 120 havi futamidőre teljesítendő havi 33 894 Ft lízingdíjat foglalja magában - 4 276 390 Ft, következésképpen a felperes annál is kevesebbet fizetett, mint amennyi a saját álláspontja alapján megilletné az alperest, így alaptalanul állítja, hogy „túlfizetés” mutatható ki a javára.

Mindezekre figyelemmel nem alapos a felperesnek a törzskönyv kiadása iránti keresete sem, ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította.

Az ítélet tábla nem osztja az elsőfokú ítélet perértékszámítással kapcsolatos álláspontját. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. Az elsőfokú eljárásban a felperes keresetében 1 460 462 Ft megfizetése és a törzskönyv kiadása iránt érvényesített igényt. Az a felperesi hivatkozás azonban, hogy az alperessel szemben túlfizetése áll fenn, az annak megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ebből következően a pertárgyérték egyrészt a felperes által követelt túlfizetés összege (1 460 462 Ft), másfelől az az összeg, amelyet az alperes a felperes még fennálló tartozásaként nyilvántart (a felmondás időpontjában 2 346 906 Ft), ehhez számítandó a törzskönyv kiadása iránti kereset kapcsán az Itv. 39. § (1) bekezdés c) pontja szerinti meg nem határozható perérték figyelembevételével 600 000 Ft. Az elsőfokú eljárásban tehát a perérték helyesen 4 407 368 Ft, amelyhez igazodóan az Itv. 42. § (1) bekezdése alapján feljegyzett eljárási illeték összege helyesen 264 442 Ft.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helyben hagyta annak az elsőfokú illeték összegére vonatkozó pontosításával (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A másodfokú eljárásban a perérték 3 046 906 Ft (100 000 Ft a felperes által kért marasztalás összege + 2 346 906 Ft az alperes által nyilvántartott felperesi tartozás összege + 600 000 Ft törzskönyv kiadása). A felperes fellebbezése alaptalannak bizonyult, ezért az ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőtével felmerült - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján megállapított, a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenység munka- és időigényességéhez igazodóan mérsékelt összegű munkadíjból álló - másodfokú perköltségének a megfizetésére. A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket szintén a felperes köteles megfizetni az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a Pp. 78. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel.

S z e g e d , 2017. január 11.

Dr. Szeghő Katalin sk.  
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.  
előadó bíró

Dr. Tóth Gabriella sk.  
bíró